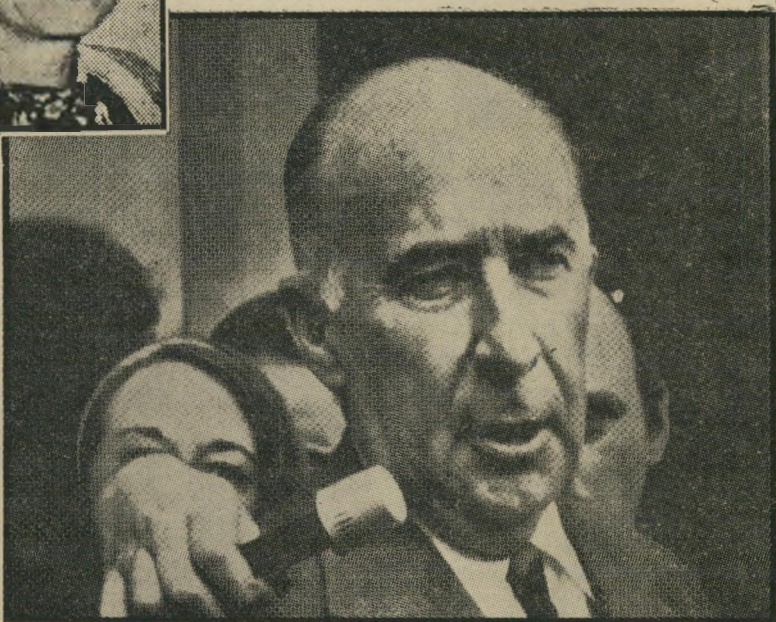

לאשתו של שרה-אשכנזים לשעבר יש דיעה אחרת לגמרי על ניכסון מאשר לגולדה - והיא רוצה להגיד את הכל...

ג'ון ומרתה מיטשל
שיחות בבית השימוש

הסינאט המציא לנשיא צ'רבהא, הפור קד עליו להמציא ההקלטות. כך עשה גם בביהמ"ש. אולם הנשיא הודיע על סירובו. כך הולך ומתגבש משבר חוקתי חסר תקדים בהיסטוריה האמריקאית. לא ברור אפילו אם ייכנע הנשיא במיקרה שבית המישפט יחליט, אחרי בירור יסודי, שגם התיאוריה של הפרדת-הרשויות אינה מר-שה לו לגנוז ראיות פליליות.

מרתה נגד גולדה?

בנקודת-ראייה זו של הוויכוח הת-עוררה לפתע מרתה מיטשל מתרדמ-תה, ותובעת את רשות-הדיבור. אילו היתה נשמעת, היתה בוודאי מר-סיפה הרבה פילפל לפרשה. כי מרתה, כמו כל אשה טובה, רוצה להגן על בעלה, שהאשם בינתים בפלילים. אין היא מסי-תירה שניכסון הוא, בעיניה, נבל. אך הפוליטיקאים, המעוניינים בעימות על השאלות הרציניות כדי לחסל סופית את כוחו הפוליטי של הנשיא ניכסון, אינם מעוניינים כרגע בבירור. על כן יתכן מאד שמרתה תישאר, לפי שעה, אילמת. לכל היותר תוכל לפרוש בלילה לבית-השי-מוש, כדי לטלפן לעורכי-דינה ולזהר-ליף להם זיכרונות.

ניכסון עצמו עומד על עברי פי פחת. שום אדם רציני אינו רוצה להדיח אותו. מחשש פן יבוא במקומו סגנו, ספירו אנג'לי, איש הימין הקיצוני, ויתבצר בי-שילטון לקראת הבחירות הבאות. הרבה יותר נוח שניכסון יישאר בבית הלבן, חסרי-עצם וחסר-השפעה. אין לו עוד הכוח להעביר חוקים בקונגרס, או לקבל מן הקונגרס את הכסף הדרוש לו לביצוע מדיניותו. אפילו חברי מיפלגתו בורחים ממנו. הם בטוחים שיהיה להם יותר קל להיבחר מחדש אם הוכיחו שהסתייגו מ-ניכסון, מאשר אם ייודעו כחסידיהו, כך, בפעם הראשונה מאז בחירת רוזבלט ב-1932, נוצר מצב שבבית הלבן יושב נשיא בלי כושר-ביצוע. שאיש אינו פוחד מפניו.

בירושלים מעורר מצב זה חששות כב-דים. קשריה של גולדה מאיר הם עם ניכ-סון. הוא החומך העיקרי במתן תמיכה בלתי-מסוייגת למדיניות הנוכחית של יש-ראל. הוא המספק נשק וכסף. אמנם, לישראל יש גם השפעה רבה בי-קונגרס. באמצעות הקולות והכסף של ה-יהודים. אך האפשרות שבמשך שלוש ה-שנים הקרובות יישב בבית הלבן נשיא כושל וחלש, המעורב בסיכסוך מתמיד עם הקונגרס ועם בית-המישפט, אינה משמ-רת את גולדה. אין לדעת אם גולדה מאיר נפגשה אי-פעם עם מרתה מיטשל, בסעודה חגיגית. אך דבר אחד ברור: לשתי הנשים הסס-גוניות, אין דיעה משותפת על נשיא ארצות-הברית.

אלה. האמת הנוצחת בהקלטות. ההגיון אומר שאם הנשיא חף מפשע, הוא היה צריך להיות מעוניין להמציא את ההקלטות לחוקרי הפרשה — הן לו-י-עדת הסינאט, הן לחוקרי משרד-המישפ-טים ולבית-המישפט. אולם ניכסון סירב. טענתו: שיחותיו הפרטיות אינן שייכות לאיש מלבדו. הן חסויות. הן רכוש ה-ביילעדי של הרשות המבצעת, ואסור לר-שות המחקקת או לרשות השופטת לתבוע לעצמן רכוש זה של הרשות השלישית. בעיני האמריקאי הפשוט, הדבר אישר סופית שהנשיא משקר, וכי אכן היה שותף לכל הפשעים. אולם לגבי עורכי-הדין, זוהי שאלה חוקתית ראשונה במעלה: האם יכול הנשיא לסרב להמציא לסינאט ולבית-המישפט חומר-ראיות הנוגע לפש-עים חמורים?

בישראל יש חסינות לחברי-כנסת ולש-רים. אולם חסינות זו ניתנת לביטול, בי-החלטת רוב הכנסת, על-פי דרישת היועץ המישפטי. האם יש לנשיא האמריקאי חס-ינות טוטאלית? במלים אחרות: האם עומד הנשיא מעל לכל חוק? האם יש לו להלכה מעמד שיש למשה דיין בישראל למעשה?

ארבע שנות כהונתו, איאפשר לפטרו או להדיחו (מילבד בתהליך מסובך, שלא הצליח עד כה מעולם). **הקונגרס**, על שני בתיו, הוא הרשות המחוקקת. בית-הנבחרים הגדול נב-חר פעם בשנתיים. חברי הסינאט הקטן (כיום 100 חברים) נבחרים לשש שנים, אך כל שנתיים מתחלף שליש מהם. ה-קונגרס קובע את החוקים ואת התקציב. **בית-המישפט העליון** מפרש את החוקה, והוא יכול לבטל את חוקי הקונגרס ואת הוראות הנשיא. אם הם נראים לו כסותרים את החוקה, חברי בית-המשפט מתמנים על-ידי הנשיא באישור הסינאט, ואינם ניתנים לפיטורין. רק כי-אשר שופט מת או מתפטר, יכול הנשיא למנות שופט חדש במקומו. שום נשיא אינו מספיק, ככהונתו, אלא למנות חלק קטן מבין השופטים השופטים העליונים. כדי למשול, זקוק הנשיא לכסף ול-חוקים של הקונגרס. בית-המישפט העל-יון יכול לבטל חוקים אלה. אולם הקונג-רס ובית-המישפט יכולים להשפיע רק בי-עקיפין על מעשי הנשיא, החופשי בתחומו. בדור האחרון הלכו וגדלו סמכויות ה-נשיא. וקטנה השפעת הקונגרס. בית-המישפט, לעומת זאת, עלה במפתיע לגד-ר לה חדשה, כשהוא מנצח על הריסומה החברתית במדינה.

מיכנה מסועף זה יכול לפעול, כל עוד פועלות כל הזרועות, פחות או יותר, בתי-אום. לעיתים פרצו משברים בין שתי זרועות — הנשיא נגד בית-המישפט ש-פסל את חוקיו (תקופת הנשיא רוזבלט, כשהשופטים השמרניים ביטלו חוקים סוציאליים מתקדמים של הנשיא והקונג-רס) או הקונגרס נגד הנשיא (כשהנשיא שייך למפלגה אחת, והרוב בבתי הקונגרס למפלגה היריבה). מה שקורה עכשיו הוא ללא תקדים: כל שלוש הזרועות נמצאות בעימות חמור. וכל זה בגלל כמה סרטי הקלטה.

כמו דיין בישראל

הנשיא ניכסון, כך נתברר, הקליט בחשאי את כל השיחות שהתנהלו בלישכתו. הקלטות אלה הפכו חשובות. כי בהקלטות אלה טמונה התשובה ל-תעלומה: האם היה הנשיא אחראי לפשעי פרשת ווטרגייט או לא? ג'ון דין טען בעדותו שניכסון ידע את הכל מלכתחילה, וכי דיבר עימו על כך. ניכסון ויועציו טוענים שדין הוא שקרן. וכי מעולם לא דובר על הפשעים בשיחות

דעתו שהסתערות על מרתה באה מפני שהיה לה מה לגלות: פצצה שכללה לפור-צץ את מערכת-הבחירות של ניכסון. בינתיים התפוצצה הפצצה גם בלי עזר-תה של מרתה. יועצי ניכסון, בעזר-רתו הפעילה, הטילו את כל ה-אחריות לזוועות על ג'ון מיטשל. הוכח שהוא אישר את המהלכים שהביאו לפרש-צת מישור המפלגה הדמוקרטית בבניין וטרגייט. וכי עוד לפני כן נתן את חסותו לתוכניות שונות של בילוש, עקיוב, צי-תות ופריצה.

ג'ון דין טען בעדותו שמיטשל אינו אלא שער-לעזאזל, שפעל בשם ניכסון. מיטשל עצמו נמנע בעדותו מלהאשים את ניכסון, ניסה לגלגל האחריות על יועציו. יועצי ניכסון ניסו לקבור את מיטשל, ואז, לפתע שוב נשמע ברמה הקול ה-מוכר, מרתה מיטשל תבעה לקבל הזמנה להעיד בפני ועדת-וטרגייט. היא מוכנה לספר את הכל, כדי לטהר את בעלה. השבוע התלקח בין ציידיו-וטרגייט ויכוח פנימי. האם להזמין את מרתה או לא? האם היא אשה מאוזנת? האם יוסי-פו סיפוריה לחומר העובדתי הנחשף בהר-רגה, והמכה בכל יום מחדש את הציבור האמריקאי בתדהמה?

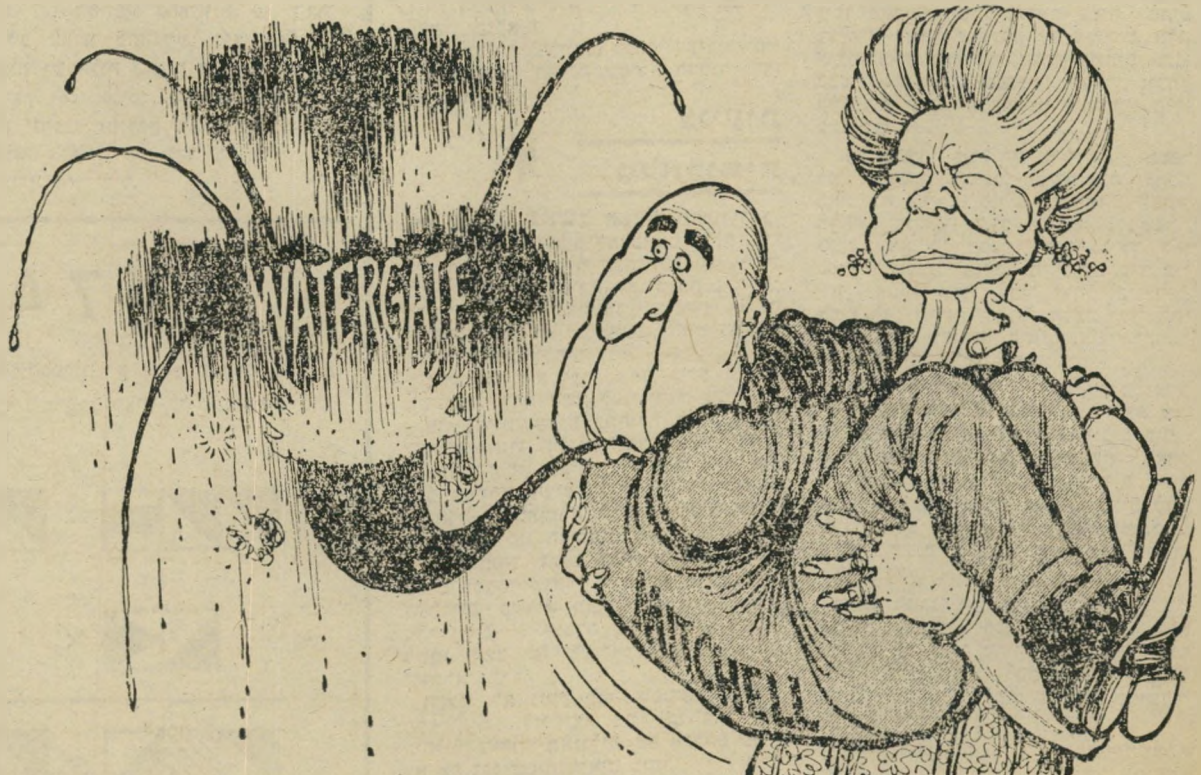
למרות הסנסיציה המובטחת, יש המת-נגדים להזמנת מרתה. מתוך חשש שעזר-תה הנסיסית בשעה זו תסיח את הדעת מן המשבר העיקרי, שלא היה כדוגמתו בי-היסטוריה האמריקאית: התמודדות בין שלוש זרועות השילטון.

איך למנוע עריצות

התיאוריה שש שלוש הזרועות מונחת בייסוד החוקה האמריקאית. זוהי פילוסופיה שאביה היה שארל דה-מונטסקייה, הוגה-דיעות צרפתי מלפני 250 שנה.

התיאוריה אומרת שכדי למנוע עריצות וריכוז העוצמה השילטונית ביד אחת, יש להלק את השילטון בין שלוש רשויות שוות-מעמד, שכל אחת מהן תהיה בלתי-תלויה בשניה: רשות מחוקקת, רשות מבצעת ורשות שיפוטית.

החוקה האמריקאית הגשימה עיקרון זה על-ידי הקמת שלושה מוסדות, שכל אחד מהם פועל באופן עצמאי בתחום סמכותו, מבלי להיות תלוי בשניים האחרים. כל אחד נבחר במועד אחר ובררך אחרת. **הנשיא** הוא הרשות המבצעת. הוא נבחר במישרין על-ידי העם, ממנה את הממשלה כאוות נפשו, ואחראי אישית ולבדו לכל הסמכויות הממשלתיות. במשך

ג'ון ומרתה מיטשל
פצצה בפיה, זריקה לתוך הישבן